ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 3207/1 од 30. 11. 2018. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије, чланом 11 Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, именовани смо у комисију за припрему извештаја о пријављеним кандидатима на конкурс за избор ванредног професора за ужу научну област Русистика, предмет Руски језик. Имамо част да Изборном већу Филолошког факултета у Београду поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Филолошки факултет Универзитета у Београду расписао је конкурс (објављен у листу *Послови – огласне новине националне службе за запошљавање*, бр. 803 од 14.11. 2018. године) за избор једног ванредног професора ужу научну област Русистика, предмет Руски језик. На расписани конкурс за избор у звање ванредног професора пријавио се један кандидат:

Др Радослава Трнавац, доцент за Руски језик на Катедри за руски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду.

Др Радослава Трнавац рођена је 18. августа 1974. у Београду. Основну школу „Јелена Ћетковић“ завршава 1989. године као ђак генерације и победник на републичком такмичењu из руског језика. Филолошку гимназију завршава 1993. године такође као ђак генерације. У другом разреду средње школе, 1991. године, побеђује на Међународној олимпијади из руског језика у Москви за шта добија стипендију и могућност бесплатних студија у Руској Федерацији. Од 1993. до 1998. године студира на Московском државном универзитету „Ломоносов“ у Москви. На крају студија бива награђена „црвеном“ дипломом. По окончању студија враћа се за Београд, где се 1998. године уписује на магистарске студије Наука о језику на Филолошком факултету у Београду. У време прве године трајања магистарских студија ради у Руском дому у Београду као секретар директора и преводилац. Такође се хонорарно бави превођењем за многе институције, укључивши Привредну комору Југославије, Ректорат универзитета у Београду, Југословенску кинотеку, амбасаду Руске Федерације у Београду, компанију „Цептер“, издавачку кућу „Светигора“ итд. Године 2001. успешно брани магистарску тезу под насловом „Концепт наде у руском и српском језику“. У време магистарских студија борави на стручном усавршавању из области лингвистике на Универзитету у Армидалу и на Националном универзитету у Камбери (Аустралија) и на Универзитету у Санта Барбари (САД). Први боравак је финансиран захваљујући стипендији Сасакава фондације која је радила у оквиру Ректората Универзитета у Београду. Друго усавршавање је финансирала организација Лингвистичког друштва Америке. Професионално усавршавање Радославе Трнавац одвијало се у знаку настојања да споји добре тековине теоријских лингвистичких тенденција Истока и Запада у једном профилу. Као асистент-приправник на Филолошком факултету у Београду Радослава Трнавац почиње да ради 1999. године на предмету Фонетика руског језика. Током осмогодишњег ангажовања на том факултету држи вежбе из следећих предмета: Увода у фонетику, Лексикологије, Лексичких вежби, Морфологије

глагола, Правописа и Граматике руског језика, као и предавања из Увода у синтаксу. Године 2002. добија паралелно запослење на Институту за теоријску лингвистику Универзитета у Лајдену, Холандија, где припрема и 2006. године брани докторску дисертацију под насловом „Вид и субјективност у модалним конструкцијама“ (на корпусу руског, српског, немачког и холандског језика). Паралелно ради на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду као асистент до 2007. године. Крајем 2007. године из приватних разлога одлази у Канаду (Ванкувер). Прве две године у Ванкуверу ради као образовни консултант за владу провинције Британска Колумбија, где долази у контакт са облашћу дистанционог и онлајн образовања и уписује мастер студије на Универзитету Британске Колумбије из области образовне технологије, а затим се поново враћа академском раду започевши сарадњу са проф. др Маите Табоадом на Катедри за лингвистику Универзитета „Сајмон Фрејзер“ у Ванкуверу. Године 2010. Радослава Трнавац почиње да ради на истоименом универзитету као предавач на програму за когнитивну науку као мултидисциплинарном програму креираном од стране четири катедре – Катедре за лингвистику, Катедре за психологију, Катедре за филозофију и Катедре за информатику. На позицији предавача остаје до краја 2014. године. Године 2011. Радослава Трнавац постаје постдокторанд на пројекту “Рашчлањивање дискурса у циљу сумирања и детекције сентимента” проф. др Маите Табоаде на Катедри за лингвистику универзитета „Сајмон Фрејзер“. Године 2015. Радослава Трнавац почиње да ради као доцент на Одсеку за славистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Исте године постаје и члан Наставно-научног већа поменутог факултета, а 2017. године изабрана је за шефа Одсека за славистику. Исте године постаје координатор за мастер студије. У току три године рада на Филозофском факултету у Новом Саду предаје следеће предмете: Увод у славистику 1 и 2 (прва година), Теоријску граматику (четврта година), Технику научног рада (мастер програм), Примену корпусне лингвистике у русистичким истраживањима (мастер програм). Контрастивну анализу (мастер програм) и Дискурс анализу (докторске студије). Током своје универзитетске каријере Радослава Трнавац је учествовала на тридесетак (углавном) страних конференција. Сама је организовала научни панел из области прагматике на Конференцији друштва за прагматику Европе у Манчестеру 2011. године. Тренутно је Радослава Трнавац сарадник на два пројекта – пројекту Министарства просвете Републике Србије *Језици и културе у времену и простору* (бр. пројекта 178002) и пројекту Универзитета „Сајмон Фрејзер“ (Канада) – „Грифит универзитет“ (Аустралија) под називом *Типолошке везе између емоција и когниције*. Др Радослава Трнавац је рецензирала радове за престижне међународне часописе из области лингвистике А категорије (категорија М 21), као што су: Corpus Pragmatics (Корпусна прагматика, издавачке куће „Спрингер“), Australian Journal of Linguistics (Аустралијски часопис за лингвистику у издању Аустралијског друштва за лингвистику) и Discourse Processes (Дискурсивни процеси, издавачке куће Рутлеџ). Садашње области истраживања Радославе Трнавац су евалуација дискурса, субјективност, детекција сентимента у дискурсу и корпусна лингвистика.

Библиографија:

Књиге:

1. Трнавац, Р. (2018). *Кохерентност и евалуација у тексту у српском и руском језику.* Београд: САНУ. 215 стр. (категорија М11 - 14 бодова)

2. Taboada, M. and R. Trnavac (2013). *Nonveridicality and evaluation: Theoretical, computational and corpus approaches* (eds.), Brill, Leiden. 222 стр. (категорија М17 - 3 бода)

3. Trnavac, R. (2006). *Aspect and subjectivity in modal constructions*. LOT Publications, Utrecht, the Netherlands. 176 стр. (категорија М12 - 10 бодова)

4. Кончаревић, К. и Р. Трнавац (2004). *Библиографија југословенске лингвистичке русистике* (1986-1991), Матица српска: Нови Сад. 145 стр. (категорија М43 - 3 бода)

Чланци

5. Trnavac, R. and M. Taboada (рад прихваћен) How to be nice with words: Positive Appraisal in online news comments. In Peeters B. et al. (Eds.) *Goddard festschrift.* (категорија М14-5 бодова). (рад није приложен уз ову пријаву јер ће изаћи током 2020. године)

6. Goddard, C., M. Taboada and R. Trnavac (to appear/2019) The semantics of evaluational adjectives: Perspectives from Natural Semantic Metalanguage and Appraisal. *Functions of Language* (категорија **М21- 8 бодова**). (рад није приложен уз ову пријаву јер ће изаћи током 2019. године)

7. Трнавац, Р. (2018) Систем негативне евалуације у руском језику. У Кончаревић К. (уред.). *Трагом славистичких истраживања професора Богољуба Станковића*, 303-317. Београд: Савез славистичких друштава Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду. (категорија М14 – 5 бодова)

8. Трнавац, Р. (2018) Систем евалуације у руском језику – програм. У Кончаревић К. и др. (уред.). *Университетская славистика: традиции, современное состояние, перспективы,* 407-433. Београд: Филолошки факултет, Универзитет у Београду. (категорија М14 – 5 бодова)

9. Taboada, M., R. Trnavac and C. Goddard (2017) On being negative. *Corpus Pragmatics* 1(1): 57-76 (категорија **М22- 5 бодова**).

10. Trnavac, R., D. Das and M. Taboada (2016) Discourse relations and evaluation. *Corpora* 11(2): 169-190. (категорија **М22 – 5 бодова**)

11. Трнавац, Р. (2016). Анализа сентимента: природни семантички метајезик и теорија оцене. У Ристић С., Н. Ивановић и И. Коњик (уред.) *Лексикологија и лексиграфија у светлу савремених приступа.* САНУ, 439-454. (категорија М13 – 7 бодова)

12. Трнавац, Р. (2016). Макроструктурална сумаризација текста. *Славистика.* 55 (20): 284-291. (категорија М51 - 3 бода)

13. Trnavac, R. and M. Taboada (2016). Cataphora, backgrounding and accessibility in discourse. *Journal of Pragmatics.* 93: 68-84. (категорија **М21- 8 бодова**)

14. Trnavac, R. and M. Taboada (2016). Discourse relations and affective content in the expression of opinion in texts. *Proceedings of International conference on Greek Linguistics* (ICGL) 11. (категорија **М33 - 1 бод**)

15. Трнавац, Р. (2015). Теорија центрирања и реализација транзиција у српском језику. *Јужнословенски филолог* 71, 69-87. (категорија **М24 - 4 бода**)

16. Trnavac, R. and M. Taboada (2014). Discourse structure and attitudinal valence of opinion words in sentiment extraction. *LSA Meeting Extended Abstracts 2014. E-Language http://journals.linguisticsociety.org/proceedings/index.php/ExtendedAbs/article/view/2391* (категорија **М34 - 0.5 бода**)

17. Taboada, M. and R. Trnavac (2013). Nonveridicality and evaluation across disciplinary boundaries. In Taboada M. and Trnavac R. *Nonveridicality and evaluation: Theoretical, computational and corpus approaches* (eds.), Brill, Leiden. 1-17. (**М13 - 7 бодова**)

18. Трнавац, Р. (2013). Катафорски облици заменица *ово, то, оно* у расцепљеним (cleft) реченицама у српском језику. *Јужнословенски филолог* 69, 347-365. (категорија **М24 - 4 бода**)

19. Trnavac, R. and M. Taboada (2012). The contribution of (non)veridical rhetorical relations to evaluation in discourse. *Language Sciences* 34 (3): 301-318. (категорија **M21- 8 бодова**)

20. Taboada, M. and R. Trnavac (2012). Cataphoric *it* and backgrounding from the point of view of coherence relations. LSA Meeting Extended Abstracts 2012. *E-Language.* (https://journals.linguisticsociety.org/proceedings/index.php/ExtendedAbs/article/view/574/485); (категорија **M34 - 0.5 бода**)

21. Boogaart, R. and R. Trnavac (2011). Imperfective aspect and epistemic modality. In Brisard F. and Patard A. (eds.). *Cognitive Approaches to Tense, Aspect, and Epistemic Modality. Human Cognitive Processing Series.* Amsterdam: John Benjamin. (**M13 - 7 бодова**)

22. Elouazizi, N. and Trnavac, R. (2008). Identification and syntax of semantic prime *moment* in Berber. In Goddard, C. (Ed.) *Cross-linguistic semantics*, 241-259. Oxford: Oxford University Press. (**M13 - 7 бодова**)

23. Dancygier, B. and R. Trnavac (2007). Conjunctions, verb forms, and epistemic stance in Polish and Serbian predictive conditionals. In Divjak, D. and Kochanska A. (Eds.) *Cognitive Paths into the Slavic Domain*, 179-216. Berlin: Mouton de Gruyter. (**M13 - 7 бодова**)

24. Трнавац, Р. (2006). Однос вида и субјективност у модалној употреби времена у српском језику. У Пипер, П. (уред.). *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*, 353-371. Београд: САНУ. (**M13 – 7 бодова**)

25. Trnavac, R. (2006). Aspect and subjectivity in the modal readings of tenses in Russian. *Leiden Papers in Linguistics* 3(1), 51-73. **(M23 - 4 бода)**

26. Boogaart, R. and Trnavac, R. (2004). Conditional imperatives in Dutch and Russian. In Cornips L. and Doetjes, J. (eds.). *Linguistics in the Netherlands*, Amsterdam: John Benjamins, 25-35. (**M23 - 4 бода**)

27. Трнавац, Р. (2003). Концепт *наде* у српском језику. *Slavia Meridionalis*, 4, 215-246. (**M23 - 4 бода**)

28. Трнавац, Р. (2002) Концепт *наде* у српском језику у светлу природног семантичког метајезика. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. Нови Сад, XLV/1-2:245-269. (**M24 - 4 бода**)

29. Трнавац, Р. (2001) Елементи концепта *наде* као хришћанске врлине. *Српски језик* 6(1-2), 469-478. (**M24 - 4 бода**)

30. Трнавац, Р. (2000) Концепт *истины* в русском и сербском языках. *Proceedings of the 5th International Congress: Sostojanie i perspektivy sopostavitel'nyh issledovanij russkogo i drugih jazykov*. Belgrad-Nis, May 2000, 320-327. (**M33 -1 бод**)

31. Трнавац, Р. (1999). Концепт судьбы в русском и сербском языках. *Славистика* 3, 214-226. (**M51 - 3 бода**)

32. Goddard, C., M. Taboada and R. Trnavac (2016) *Semantic Descriptions of 24 Evaluational Adjectives, for Application in Sentiment Analysis*. School of Computing Science Technical Report SFU-CMPT TR 2016-42-1. http://arxiv.org/abs/1608.06697. (**M81 – 8 бодова**)

Докторска дисертација

33. *Aspect and subjectivity in modal constructions*, 2006. (**M71 - 6 бодова**)

Магистарски рад

34. Концепт *наде* у руском и српском језику, 2001. (**M72 - 3 бода**)

Радови презентовани на конференцијама и штампани у целини после избора у звање доцента 2015. године

- Goddard, C., M. Taboada and R. Trnavac (to appear/2019) The semantics of evaluational adjectives: Perspectives from Natural Semantic Metalanguage and Appraisal. *Functions of Language* (категорија **М21- 8 бодова**).

(Конференција: Goddard C., Taboada M., Trnavac, R. (2015) *Stunning, complex, powerful*: The lexical semantics of English evaluational adjectives (NSM approach, with comparative reference to the Appraisal Framework). 2015 Appraisal Symposium, University of New South Wales, Сиднеј).

- Taboada, M., R. Trnavac and C. Goddard (2017) On being negative. *Corpus Pragmatics* 1(1): 57-76 (категорија **М22- 5 бодова**).

(Конференција: Taboada, M., R. Trnavac and C. Goddard (2016) On being negative. *3rd International Conference of the American Pragmatics Association*. Bloomington, Indiana. November 2016.)

- Трнавац, Р. (2016). Макроструктурална сумаризација текста. *Славистика.* 55 (20): 284-291. (категорија М51 - 3 бода)

(Конференција: Трнавац, Р. (2016) Презентовање украјинске кризе у уводницима *Њујорк тајмса* и *Независних новина.* 55. Скуп слависта Србије. Филолошки факултет у Београду. Фебруар 2016.

- Trnavac, R. and M. Taboada (2016). Cataphora, backgrounding and accessibility in discourse. *Journal of Pragmatics.* 93: 68-84. (категорија **М21- 8 бодова**)

(Конференција: Trnavac, R. and M. Taboada (2014) Discourse structure and attitudinal valence of opinion words in sentiment extraction. *88th Annual Meeting of the Linguistic Society of America.* Минеаполис, САД).

- Trnavac, R. and M. Taboada (2016). Discourse relations and affective content in the expression of sentiment in texts. *Proceedings of International conference on Greek Linguistics* (ICGL) 11. (категорија М33 - 1 бод)

(Trnavac, R. and M. Taboada (2015) Discourse relations and affective content in the expression of sentiment in texts, ICGL Conference – Workshop on the semantic field of emotions: Interdisciplinary and cross-linguistic approaches, Родос, Грчка)

Анализа научних радова

Др Радослава Трнавац је објавила 4 књиге (3 монографије и библиографски приручник) и 17 научних чланака, већином у иностраним и водећим домаћим часописима и зборницима, међу којима се посебно издвајају следећи радови.

У студији *Кохерентност и евалуација у тексту у српском и руском језику* (Београд: САНУ, 2018) примарни циљ био је да се у оквиру теме кохерентности испита како су односи кохерентности сигнализовани у дискурсу и који се сигнали користе да би се презентовале релације кохерентности у српском и руском језику. Други циљ јесте да се истражи питање да ли су односи кохерентности фреквентнији као експлицитно или имплицитно изражени елементи у смислу типа присутног сигнала у оба језика. Као што је анализа врло документовано показала, резултати корпусне студије сугеришу да је велики број релација кохерентности у дискурсу сигнализован, те да се већина сигнализованих односа појављује у друштву сигнала који нису дискурсивни маркери. Резултати такође показују да дискурсивни маркери не само да нису једини сигнали односа кохерентности, већ да постоји широк спектар текстуалних сигнала као што су референтност, лексичка, семантичка, морфолошка, синтактичка и графичка обележја која се често користе да сигнализују односе, и поред присуства, односно одсуства дискурсивних маркера. У другом делу монографије испитује се улога дискурсивних релација у интерпретацији евалуативних речи. Кроз комбинацију реторичке

структуралне теорије (Mann&Thompson, 1988) и теорије оцене (Martin & White, 2005), анализира се како различити дискурсивни односи модификују евалуативни садржај субјективних речи, као и какав утицај имају нуклеусно-сателитски односи у оквиру реторичке структуралне теорије на евалуацију у тексту.

Ова студија Радославе Трнавац, објављена у угледној едицији САНУ *Српски језик и књижевност у поређењу са другим језицима и књижевностима,* представља вредан допринос теорији дискурса као и контрастивним истраживањима руског и српског језика. Она се уочљиво издваја у новијој лингвистичкој литератури на српском језику, пре свега, избором предмета и избором теоријско-методолошког оквира истраживања, али и укупним квалитетом. Та монографија се одликује несумњивом актуелношћу предмета истраживања, јер су проучавања структуре текста и даље широко заступљена на материјалу различитих језика, а пре свега великих, док их је у српској лингвистици сразмерно мање. Поред тога, монографија *Кохерентност и евалуација у тексту: у српском језику у поређењу с руским* одликује се и релевантношћу предмета, а то је питање повезаности питања кохерентности текста и евалуације која се њиме исказује. Најзад, издвајајући најважније, монографија *Кохерентност и евалуација у тексту: у српском језику у поређењу с руским* доноси умногоме нов приступ проучавању структуре текста из угла који је стављен у наслов књиге. Уз то, за општу оцену те монографије важна је чињеница да она представља прву монографију у којој се дата проблематика разматра контрастивно: у српском језику у поређењу са руским. Основни циљ студије *Кохерентност и евалуација у тексту: у српском језику у поређењу с руским* јесте, дакле, да се испита како су односи кохерентности сигнализовани у дискурсу и која се средства користе да би се означиле релације кохерентности у српском и руском језику и налажење одговора на питање да ли су односи кохерентности фреквентнији као експлицитно, или као имплицитно изражени елементи текста у једном и у другом језику, при чему се релације кохерентости виде као семантички или прагматички односи који повезују један дискурсну компоненту са другом, а сигнализација подразумева да је дискурсни однос присутан, као што је то, на пример, у случају конјукције унутар каузалних односа. Поменута реторичка структурална теорија, која представља теоријски оквир дате монографије, дефинише релације у тексту као односе који постоје између два текстуална сегмента или више њих. У оквиру те теорије у овој монографији се анализирају односи као централни елементи у текстуалној анализи. Њима се истиче ефекат који писац/говорник намерава да постигне презентујући два суседна текстуална сегмента или више таквих сегмената. Полази се од става да у оквиру реторичке структуралне теорије односи могу бити мононуклеарни, те да садрже нуклеус (централни или најважнији сегмент) и сателит (периферни или секундарни сегмент), или могу да да буду мултинуклеарни, односно да се састоје од двају или више нуклеуса. У овој студији др Радослава Трнавац испитује, поред осталог, сигнализацију односа кохерентности у српском и руском језику, а једна од полазних хипотеза јесте да сигнализација није повезана искључиво са употребом дискурсних маркера. Наиме, постоји велики број текстуалних сигнала, као што су лексичка, семантичка, синтаксичка, графичка и жанровска обележја, која се често користе да би изразила постојање односа кохерентности. Такође је у овој студији једна од хипотеза да је сваки однос у дискурсу сигнализован, јер је сигнал неопходан за правилну интерпретацију релација.

Да би се тестирале дате хипотезе, др Радослава Трнавац је одабрала метод корпусне анализе који је примењен на грађи из српских и руских дневних новина у периоду од 2009. до 2016. године према таксономији релацијских група које припадају реторичкој структуралној теорији. Књига има два главна циље: теоријско-методолошки и дескриптивно-контрастивни. У првом случају Радослава Трнавац настоји да укаже на

пут којим се релације и њихови сигнали идентификују, као и да се креира почетна таксономија сигнала у два језика, а слично истраживање у оквиру дискурсне анализе не постоји ни у српском ни у руском језику.

У другом делу монографије испитује се улога дискурсних релација (релација између пропозиција) у интерпретацији евалуативних речи. Комбиновањем реторичке структуралне теорије и теорије оцене, анализира се како различити дискурсни односи модификују евалуативни садржај субјективних речи, као и какав утицај имају нуклеусно-сателитски односи у оквиру реторичке структуралне теорије на евалуацију. Дата монографија др Радославе Трнавац представља корпусну анализу којом се испитује функционисање по 3000 дискурсно релевантних субјективних речи у српском и руском језику на материјалу новинских чланака из онлајн издања српске и руске дневне штампе.

Анализирајући несигнализоване односе кохерентности др Радослава Трнавац долази до закључака да дискурсни маркери повезују дискурсне сегменте и сигнализују релације међу њима; да они доприносе дискурсној кохерентности, и да упућују како правилно интерпретирати дискурс. Закључује такође се да дискурсни маркери доприносе правилној семантичкој и прагматичкој интерпретацији текста, те сачињавају функционалну класу лексичких израза који припадају различитим врстама речи, као што су то везници, адвербијали и предлошки изрази, повезујући дискурсне сегменте и сигнализирајући семантичке и прагматичке односе међу њима. Један од важнијих циљева у овој студији јесте питање да ли су односи кохерентности често сигнализовани у дискурсу у српским и руским новинарским текстовима. Спроведено истраживање дало је позитиван одговор на то питање. У корпусу истраживања у оба језика анотирано је по 3000 релација, од којих је 91.10% сигнализовано у српском и 94.93% у руском језику барем једним сигналом, било да је то дискурсни маркер или други сигнал. С друге стране, 8.90% у српском језику није сигнализовано ниједним сигналом, док је у руском језику тај број нешто нижи: 5.07%.

Други циљ овог истраживања је био да се одговори на питање да ли неки други сигнали сем дискурсних маркера могу сигнализовати односе кохерентности. У спроведеној корпусној анализи у српском језику показано је да је кохерентност само у 22.67% случајева сигнализована дискурсним маркером (укључујући ту и комбинацију дискурсног сигнала и другог сигнала), док је 17.73% сигнализовано само дискурсним маркером. У руском језику тај проценат је мањи, те је број сигнализованих односа комбинацијом дискурсног маркера и другог сигнала 19.70% од укупног броја релација, односно 12.87% ако се има у виду сигнализација искључиво дискурсним маркером. С друге стране, 73.37% у српском језику и 82.06% у руском језику је обележено присуством комбинације дискурсног маркера и другог сигнала. У исто време, у српском језику 68.43% релација се појављује сигнализовано уз помоћ само других сигнала. У руском језику њихов број је већи и обухвата 75.76% односа кохерентости. Ове на језичкој грађи прецизно утврђене чињенице омогућиле су да се закључи, да, прво, већина односа кохерентности у дискурсу (преко 90% у оба језика) садржи сигнал (или дискурсни маркер или неки други сигнал); друго, да је мали број сигнализованих релација (22.67% у српском језику и 19.70% у руском језику) означен дискурсним маркером, док је већина сигнала (око 80% у оба језика) представљена другачијим текстуалним карактеристикама.

Супротно широко распрострањеном мишљењу да су дискурсни маркери једини сигнали у дискурсу, ова студија др Радославе Трнавац показала је да сигнализовање релација није ограничено употребом дискурсних маркера, јер постоји велики распон различитих текстуалних сигнала, као што су референтност, лексичке, семантичке, синтаксичке или графичке вредности, који доприносе истицању релација

кохерентности. У корпусној анотацији ове студије идентификовано је девет типова појединачних сигнала и шест типова комбинованих сигнала.

Утврђено је, поред осталог, да је у руском језику број релацијских група које су најкомпатибилније са дискурсним маркерима мањи него у српском корпусу, нпр. *поређење, услов и резиме* у корпусу руског језика припадају релацијама које се најчешће појављују са другим сигналима, што се разликује од резултата у српском корпусу када је реч о тим релацијским групама.

Истраживање др Радославе Трнавац *Кохерентност и евалуација у тексту: у српском језику у поређењу с руским* је, у целини посматрано, чврсто утемељено и у теоријско-методолошком погледу и у погледу обима, структуре и релевантности грађе на којој се заснива. У њему је предмет истраживања подвргнут разуђеној анализи заснованој на више комплементарно постављених критеријума, тако да је на нов и битан начин и теоријски и практично осветљена проблематика кохерентности и евалуације у тексту у савременом српском и савременом руском књижевном језику. Ову монографију др Радославе Трнавац одликује не само добро одабран теоријски оквир истраживања и креативност у његовој примени, него и примерен начин приказивања и тумачења резултата истраживања. У свом истраживању др Радослава Трнавац је користила неколико истраживачких метода и техника и ослањала се на више извора. Резултате до којих је дошла она свуда убедљиво документује валидним и релевантним језичким материјалом. Резултате анализе излаже разложно и убедљиво, поткрепљујући закључке до којих је дошла текстуалним и ликовним потврдама.

У монографији *Aspect and subjectivity in modal constructions* (LOT Publications, Utrecht, the Netherlands, 2016) Радослава Трнавац се бави проблемом интеракције вида и субјективности у модалним конструкцијама (на корпусу руског, српског, немачког и холандског језика). У лингвистичкој литератури која има за предмет однос између вида и модалности често се истиче веза између несвршеног вида и модалних значења. Ипак и видско проминентни језици, као што су то словенски језици, и језици где се темпоралност најчешће исказује различитом употребом временских облика (нпр., германски језици), имају изузетке у односу на поменуто „правило“. У датој студији се разматрају следећа питања: Може ли хипотеза о вези између несвршеног вида и модалности бити потврђена? Да ли се несвршени вид појављује у оквиру „субјективнијих“ модалних значења? Радослава Трнавац убедљиво доказује да модална значења у обе врсте језика могу бити изражена и свршеним и несвршеним видом, али да ипак, модална значења која се одликују већим степеном субјективности често корелирају с несвршеним видом. У књизи се предлажу три теста којима се одређују степени субјективности приликом употребе различитих модалних конструкција. Рад представља теоријски и типолошки релевантан допринос проучавањима односа између категорија аспектуалности и модалности.

У чланку "Систем негативне евалуације у руском језику" (објављеном у: Кончаревић К., уред., *Трагом славистичких истраживања професора Богољуба Станковића*, 303-317. Београд: Савез славистичких друштава Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду) прецизно се анализира језички израз негативне евалуације и даје се прелиминарна типологија изражавања негативне оцене у руском језику. На основу анализе корпуса класификована су средства која играју улогу у изражавању негативне евалуације у оквиру лексичко-граматичке и дискурсивне семантике и јасно је утврђено. Ова базична класификација заступљена је на различитим нивоима изражавања у оквиру системске функционалне лингвистике.

Чланак: Taboada, M., R. Trnavac and C. Goddard, "On being negative" (*Corpus Pragmatics* 1(1), 2017, 57-76) има за предмет прагматичку експресију негативне евалуације размотрену у два корпуса: (1) онлајн коментарима који су постављени као

одговор на новинске аналитичке чланке и (2) онлајн рецензијама филмова и књига. Истраживање је резултирало новим сазнањима о употреби реторичких фигура у функцији негативне евалуације.

У чланку: Trnavac, R., D. Das and M. Taboada, "Discourse relations and evaluation. *Corpora* 11(2), 2016: 169-190) кроз комбинацију реторичке структуралне теорије (Mann & Thompson, 1988) и теорије оцене (Martin & White, 2005) анализира се како различити дискрусивни односи модификују евалуативни садржај речи које изражавају субјективност, и која је улога нуклеусно-сателитске структуре на евалуацију у тексту. Рад представља акрибично обављену корпусну студију у којој се истражује више од 3000 евалуативних речи у оквиру 50 филмских рецензија из корпуса рецензија Сајмон Фрејзер универзитета (Taboada, 2008) у односу на следеће параметре: врсту речи, првобитни поларитет речи, статус реторичког односа и промену поларитета речи у оквиру одређеног реторичког односа, што у целини посматрано представља успешну разраду и примену двеју поменутих теорија, које су у основи овог истраживања.

Рад: Трнавац, Р., "Анализа сентимента: природни семантички метајезик и теорија оцене" (У: Ристић С., Н. Ивановић и И. Коњик, уред., *Лексикологија и лексикографија у светлу савремених приступа.* САНУ, 2016, 439-454) доноси критички преглед два лексичка приступа евалуацији и евалуативним придевима у тексту: системско-функционални систем оцене (Martin & White 2005) и природно семантички метајезик (Goddard et al., у штампи), на основу чега је у раду дата класификација евалуативних придева на примеру српског језика у наведена два система и истакнут потенцијал наведених система у смислу њихове хибридне употребе у сентимент анализи, која се бави аутоматском екстракцијом субјективног садржаја из дискурса (Pang & Lee 2008).

У студији: Trnavac, R. and M. Taboada, "Cataphora, backgrounding and accessibility in discourse" (*Journal of Pragmatics.* 93: 2016, 68-84) испитује се порекло дискурсивних фактора који су укључени при појави интерсентенцијалне катафоре. На бази корпусне анализе природног језика рад у раду се тестирају две когнитивне теорије: теорију клаузалне позадине (Harris & Bates 2002) и теорију доступности (Ariel 1990). У првом делу рада истражује се присуство катафорских заменица у тексту који је анализиран у смислу нуклеусно-сателитске структуре (Mann & Thompson 1988), што може да се изједначи са постојањем главних и позадинских делова текста. Анализа је убедљиво пказала показује да се катафора не појављује само у позадинским деловима текста, како је то наглашено теоријом Хариса и Бејтса (2002), већ да услове за употребу катафоре креирају истакнутост (топикалност) и (не)компетенција заменичких претендената на место катафоре као параметри феномена когнитивне доступности (Ariel 1990).

У раду: Трнавац, Р., "Теорија центрирања и реализација транзиција у српском језику" (*Јужнословенски филолог* 71, 2015, 69-87) примењена је теорија центрирања (WALKER, JOSHI и др. 1998) на писани корпус српског језика. Теоријски и емпиријски доказано је да постоји корелација између типова прелазности коехерентних структура и анафорских облика који обележавају кохерентни текст, што може да послужи као почетак формализације њиховог односа у апликацијама из рачунарске лингвистике. Анализа корпуса потврдила је хипотезу да постоји паралела између минималних анафорских облика и прелаза типа "наставак" (најкохерентнији прелаз у тексту), али правило центрирања које одређује распоред и фреквентност прелаза (правило “уређења”) није нашло потврду у анализи.

У чланку: Трнавац, Р., "Катафорски облици заменица *ово, то, оно* у расцепљеним (cleft) реченицама у српском језику" (*Јужнословенски филолог* 69, 2013, 347-365) прецизно су анализиране неутралне општепредметне заменице *ово, то, оно* са становишта њихове катафорске употребе и различите дистрибуције у оквиру правих и привидних расцепљених (cleft/pseudocleft) реченица. Неутралне општепредметне

заменице у контексту ових конструкција су разматране као семантички пунозначни облици. Њихова катафорска употреба је објашњена на основу одговарајуће удаљености и јединства – параметара теорије доступности (Accessibility Theory, ARIEL1990, 2001) док је њихова дистрибуција у расцепљеним реченицама мотивисана различитим когнитивним статусима референта (GUNDEL, HEDBERG и др. 1993) у свести говорника и слушаоца.

У раду: Trnavac, R. and M. Taboada, "The contribution of (non)veridical rhetorical relations to evaluation in discourse" (*Language Sciences* 34 (3), 2012, 301-318) истражени су начини на које неверидикални маркери и реторички односи доприносе екпресији оцене у дискурсу. У првом делу рада дефинише се феномен неверидикалности и неверидикалних контекста при чему се следи дефиниција понуђена у књизи Giannakidou (1998). Затим се у раду неверидикалност повезује са модалношћу, оценом и реторичким односима и презентира се схема датих концепата. На крају, у раду се спроводи корпусна анализа где се оцењују сви типове маркера неверидикалности у контексту двеју различитих врсти реторичких односа, кондиционалних и концесивних релација. Анализа убедљиво показује како дате реторичке релације утичу на интерпретацију неких аспеката оцене у тексту.

У чланку: Boogaart, R. and R. Trnavac, "Imperfective aspect and epistemic modality. In Brisard F. and Patard A. (eds.). *Cognitive Approaches to Tense, Aspect, and Epistemic Modality. Human Cognitive Processing Series.* Amsterdam: John Benjamin, 2011) пошло се од чињенице да се епистемичка значења модалних глагола обично појављују са допунама у виду несвршених глагола. У раду се подвлачи веза између несвршеног вида и субјективности: несвршени облици изражавају симултаност ситуације са независно израженом тачком референтности. Ово може бити тачка перспективе, епистемичка оцена времена или моменат говора. Анализа корпуса руског језика, ипак, показује да је ова посебна веза између несвршеног вида и епистемичке модалности лимитирана на несвршени вид у германским и романским језицима.

У чланку: Dancygier, B. and R. Trnavac, "Conjunctions, verb forms, and epistemic stance in Polish and Serbian predictive conditionals" (In Divjak, D. and Kochanska A. (Eds.) *Cognitive Paths into the Slavic Domain*, 2007, 179-216. Berlin: Mouton de Gruyter) испитују се темпоралне, кондиционалне и координативне конструкције у пољском и српском језику да би се креирали базични формални и семантички параметри који одређују кондиционално значење у два језика. Ослањајући се на анализу „менталних пространстава“ у кондиционалним конструкцијама, у раду се поуздано утврђују различити конструкцијски параметри у пољском и српском језику. Ипак, насупрот енглеском језику, словенски језици који су предмет овог рада се ослањају у мањој мери на специфичне кондиционалне везнике и на редослед клауза, док преферирају различите параметре, као што су време, начин, и видски облици, или експлицитне маркере секвентности као централне факторе за предиктивност на конструкцијском нивоу. У исто време композицијски механизми који су одговорни за појаву предиктивних кондиционалних значења, чак и одсуству експлицитних маркера кондиционалности, су слични као у енглеском језику чиме се у раду даје подршка генералном концепту конструкцијске композиционалности.

Закључак

Пошто је прегледала конкурсни материјал, Комисија је утврдила да једини пријављени кандидат испуњава услове за звање за које конкурише. Будући да кандидат др Радослава Трнавац има успешно наставно искуство у универзитетском у звању доцента, да као доктор филолошких наука има највишу квалификацију и да има и више научних радова од значаја за развој науке, објављених у међународним или водећим

домаћим часописима, са рецензијама, односно руковођење или учешће у научним пројектима, објављене монографије и библиографски приручник као и више радова саопштених на међународним или домаћим научним скуповима, Комисија сматра да су се стекли сви услови из Закона о високом образовању (Службени гласник РС, бр. 76/05, 97/2008 и 44/2010) чл. 64, Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа, Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду (Гласник Универзитета у Београду бр. 144 од 22. септембра 2008), односно Одлуке о изменама критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду (Гласник Универзитета у Београду бр. 160 од 30. маја 2011) да се др Радослава Трнавац изабере у звање ванредног професора по конкурсу објављеном у листу *Послови – огласне новине националне службе за запошљавање*, бр. 803 од 14.11.2018. године.

Комисија стога са задовољством предлаже Изборном већу **да се колегиница др Радослава Трнавац изабере у звање ванредног професора за ужу наставно-научну област Русистика, предмет Руски језик** на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Београд, 5. јануара 2019.

ПОТПИСИ
ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Предраг Пипер, редовни професор
Филолошки факултет
Универзитета у Београду

2. Др Ксенија Кончаревић, редовни професор
Филолошки факултет
Универзитета у Београду

3. Др Марија Стефановић, ванредни професор
Филозофског факултета
Универзитета у Новом Саду